

COMPVTVS NO

VVS, PEDESTRI ORATIONE CON-
textus, dies festos ab operosis vno digito disten-

minans, omnibus maxime ecclesiasticis vi-

ris perq̃ necessarius, nuperrime a Ma-

gistro Petro Turrello Augustus

dunenſi astrophilo, Diuionē

ſis gymnaſij moderatore

primario, æditus.



Veneūt Parrhiſijs in edibus Petri Gromorſi, in mon-
te diui Hylarij ſitis.

PETRVS TVRRELLVS ASTRO
philus Diuionensis gymnasijs rector venerandis-
simo in Christo patri, atq; spectatissimo domi-
no suo domino Renato a Brechia diui be-
nigni martyris Cenobij Diuionei Ab-
bati, viro vñ quaq; clarissimo. Salutē.



Icet nec eruditio mea, nec fortuna, nec vlla eius
modi virtus sit vt mihi licitum putem ad te
(Humanissime in Christo pater) scribere; me ta-
men tanta dignitatis tue splendorisq; & tanta
tuarum laudum iam per oim ora volitantium
perculit existimatio; vt, sua sponte calamus ip-
se hasce nostras tibi exhibere vigiliolas gestiat.
Nam cum omnes viros ecclesiasticos debere
cronognosim (id est temporis notitiam) callere in confesso sit & vñ
ta hec ipsa qua fruimur (vt scite admodum inquit crispus) brevis
est; summa openiti decet vt has horas rapidissimas dieisq; festos, &
operosos; cursus quoq; & rationes solis & lune quo ad licet cogno-
scamus. Quo factum fuit vt hanc cronognosim breui ac facili stu-
lo (quo magis lectores delectantur) ediderim. Quam forsitan asper-
naberis minime. Siquidem inter ganeatas dapes nōnunquam vili-
iuiuat atq; appetitur oliua. Hanc igitur tibi deuotam cronognosim
(Eruditissime pater) frōte hilari & sereno vultu accipies. Teq; huius
favorabilem arbitrum & censorem benignum exhibebis. vale litte-
rarum decus, & clientulum tuum ama mutuiter Ex pluteo nostro
Diuioneo Ad tertiū Kalen. Februarij Anno ab orbe redēpto. 1525.

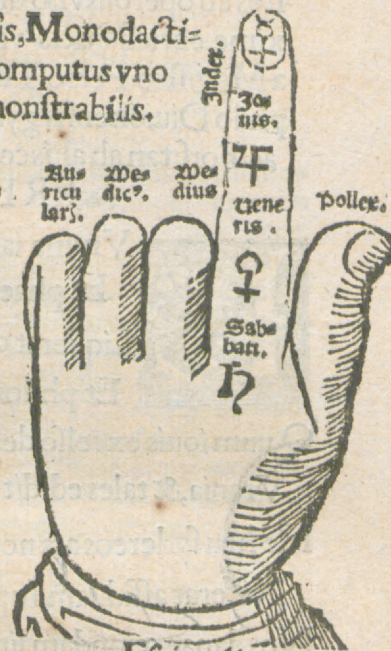
Coelum tabella fati.

Mercurij.



Genesis. xxvij.
Vox quidem vox Iacob est
sed manus. Man⁹ sunt Esau.

Mercurij.



Esaie. xlix.
Ecce in manibus meis de-
scripsi te.

Cronognosis pedestri oratione contexta dies festos ab operosis vno digito determinans, omnibus maxime ecclesiasticis viris perquam necessaria nuper a Magistro Petro Turrello augustudunensi Astrophilosopho Diuionensis gymnasij rectore edita.

Forſitan ab alijs computus nouus vocabitur.

•• PREFATIO ••



Vmina iam totū pindebat pheb⁹ in orbē
Et phaeton nitidos vstus agebat equos

Liquerat obscuros ceruix regeta sopores
Et philomela dabat dulce canora melos

Quum iouis excelso descendit filia cœlo

Vrania, & tales edidit ore sonos.

He heu sydereos ars nostra volabit ad axes

Ni ferat assiduam Iuppiter almus opem.

Nos danae quondam limato caudice publi

Cudimus hoc nostro marte Calendarium.

Quum patris hesperios ageremus ouile per agros.

Aonia atq; meum pasceret herba gregem.

Temporis hoc multo coluit saturnia tellus

Perpete nunc euo celtica regna colet.

Hoc docet errantis lunę solisq; labores

Tempora cum festo sunt operosa die.

Sic ait, & pennas agiles (mirabile dictu)

Induit, atq; leuis sydera summa petit.

Obstupui, & sanguis (fateor) penetratibus hesit

Corpus & euerſum dira flagella luit.

Attamen offendi prociens ad plectra volumen

Quod cecinit simili musula nostra typo

Vrania vna nouem musarum Iouis & Mnemosines filia omnium prima Calendarium in pugilaribus sculpsit. dum oues iuencula ocium fugiens pasceret: sed multa commentati sunt greci. Nam vt testatur Polydorus libro de inuentoribus rerum herodotum sectatus egyptios dicit Calendarium inuenisse. Sed hoc fecisse thebeos asserit Diodorus siculus. Seruius vero grammaticus super quintum Aeneidos hoc eudoxo ascribit. Dyogenes autē laertius thaleti milesio. Ast Iosephus primo & quinto antiquitatum libri Hebreos asserit ante diluuium annum in duodecim menses distribuisse quem Apollo in dies & noctes (vt scribit Macrobius) imo in horas (vt vult Hermes trimegistus) diuisit. Cum in egypto sacrum quoddam animal serapi dicatum in tota die duodecies vris nam facere pari semper tēporis intercapedine obseruata cerneret.

•• PRIMVM CAPVT ••

De ciclo solari.

Entribus ac annis quingentis mille subactis

A domini partu, sol sua gyra dabit.

Ille quater septem præcisus voluitur annis,

Si superant plures, hos remouere potes,

Ciclus solaris, quod spacium est, sine mēſura viginti octo annorum secundū viginti octo mansiones solis, quas olim astrologi speculatores satis superstitiose considerabāt. Verū ex illis superstitionibus (Si superstitiones fuerint) Solaris ciclus nobis restat, quo littere dominicales, ceteraq; festa & sacra cognoscunt. Pro cuius cicli cognitione habenda, considerandi sunt anni virginei partē, & ab illis subſtrahendi sunt mille quingenti & tres anni, & restantes ciclum solarē ostendent, verbi loco. Ab hoc anno millesimo quingentesimo

tesimo vigesimo quinto subtrahomille quingētos & tres annos, & restant. xxij. numerus cicli solaris. Hac tamē tibi aliquādo cautela erit vtendū. Si em̄ in tali subtractione anni restantes viginti octo superauerit, viginti octo subtrahes, & residuū cicli solaris erit. Siste in viginti octo tuę man^u cōpagib^{us} reperire poteris hac practica. Ingredere primo primā iuncturā in digito tuo saluario, siue indice. Et da primam iuncturā anno millesimo quingentesimo quarto, & quādo numerus tu^s augmentando; annum tuū propositū & presentem attigeris, Numerus iūcturarum ciclum ostēdet, quem quidē numerū pro voto a supputatione demes, aut diminues, p̄ preteritis, & augebis pro futuris. Verbi loco, cōputo in prima iūctura indicis siue saluarij. 1504. annos, donec venio, siue attingo primā digiti minimi iuncturā, quę correspōdet anno. p̄posito millesimo quingentesimo quinto, quę prima minimi digiti iunctura est vigesima secūda in ordine iūcturarū tuę man^u, quod signū est, nos habere viginti duo pro ciclo solari. Similiter figura sequēs manū et numero correspōdet. Sed de anni initio omīssis antiquorū ritib^{us}, iam diuersi more diuerso vtuntur. Nam romani a natali christiano inchoant. Alij a paschate. Alij ab nostri seruatoris incarnatione occipiunt. Nos vero cū gallorū philosophis, qui dryudes cōmuni vocamine appellātur, anni nostri initū ianuarij kalēdis sumim^{us}. His roborem quercū lucos asseruabant, & in quercu viscū repertum magna religione predictis ianuarij kalendis adibat, & conuiuio sub ea arbore pato duos cādidi coloris tauros sacrificio admovebat, quos primo cornib^{us} vinciebāt, & dryudū sacerdos maior cādida veste indutus arbore scandeat, & facile antea viscum demetebat. Candido id sago (quod vestimentū militare est) excipiebatur, tandē vicimas immolabāt deū precantes, vt donū suū. his, quib^{us} conferret prosperum & felix, contra oīa venena remedio immo oībus morbis mederi arbitrabant. Verū ad tantā ceremoniā hac iterata preconiis voce cōgregabant. *παρακαλεσθε τους θεους υμων*. Latine, Ad viscū ann^{us} nou^{us} est; galice, Au guysc lan neuf. Hac cātilena Belgi pridie regū festi, & celte pridie cinerū sacrorum letantes exultant, & hilares iubilant.

SECUNDVM CAPVT DE LITTERA DOMINICALI.

Litterule domini sunt a. b. c. d. e. f. et g.
Quas locat in liris indice leua suis.

Prima diem solis radix digiti tenet vsq^{ue},
Mobilis est vere littera, fixa dies.

Leua dies curuis septem compagibus equat,
Littera cum fuerit versibus horna notans,

Grif. me. di. cus. ba. gi. fix. et doc. bi. ta. gri. fe. do. cu.

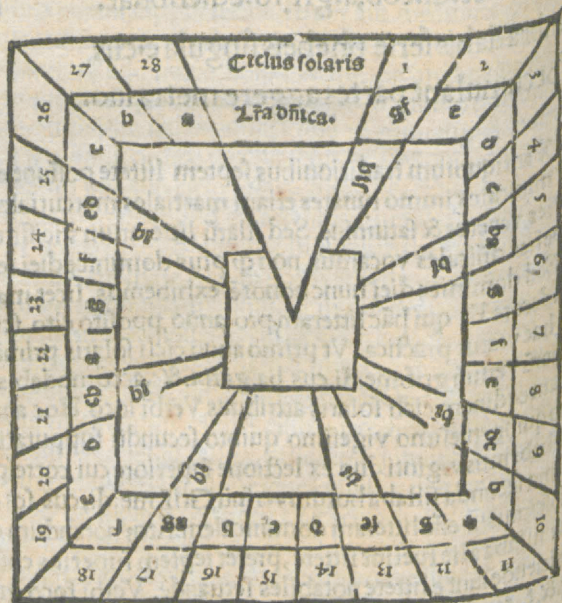
Ag. flos. et. di. cob. a. gri. fo. ed. ci. bi. at. (brix.

Membra dabis serie phebeis singula ciclis,
Tot cumulant partes aggere metra suo.

EX antiquorum traditionibus septem litterę possunt esse dominicales, immo lunares etiam martiales, mercuriales, iouiales, venereę & saturnine. Sed illarū litterarum vicissitudo est, quippe has dñicales vocamus, non q̄ plus dominicę diei seruiet, q̄ alteri. Sed dominicę diei hunc honorē exhibemus, licet maiori sit digna decore. Et qui hāc litteram, pro anno p̄posito, cito scire vobam horū versū, grif. me. di. cus. ba. gi. fix. & c. accommodabis, & sillabarum ordinem cicli solaris attribues. Verbi loco. Hoc anno millesimo quingentesimo vigesimo quinto, secūdu supputationē romanā, habemus viginti duo ex lectione superiore, cui correspōdet vigesima secūda sillaba horum versū, Grif. me. di. cus. sc. i. a. quo cognoscimus, a esse litteram dominicalem. Atq̄ notandum, q̄ si in aliqua sillaba alię fuerint litterę, p̄ter septem superius enumeratas, reiiciende sunt, & litterę notabiles seruande. Verbi loco, grif. habet g. & f. tantū, quia r. & i. litterę dominicales esse nō possum. Me, habet ē. quia .m. littera dñicalis esse nequit. Vbi autem vna sillaba duas habuerit litteras de septem supradictis, bissextus tunc celebrabitur. Prima seruiet a ianuario ad festū beati Mathie vsq^{ue}, altera residuo anni. Si ad plures, vel pauciores annos requiris, vt ere practica superioris capituli. Et pro ampliori duorum precedentū capitiū praxi figuram sequentem cōnectemus, manū nostre & numero correspōdentem. Scire rursū debes, nequid inscius fias, q̄ di es dominica semper situatur in prima iunctura alicui^{us} digiti, quem volueris, & diēs lunaris in secūda & c. Littera vero, quę dominicę

illius anni seruiet, etiam in prima iunctura locabitur. Sed non, nisi pro illo anno tantum, & sic vides, dies ipsos esse fixos, litteras vero mobiles, cetera te ipso coniectabis.

Sequitur figura.



TERTIVM CAPVT.

De mensium nominibus, & in eosdem introitu.

Ianua, februdes, mardis, apiril, maba, iuhes,
Iulgo, anceps, sepfos, octua, nodo, defas.

Syllaba prima vocat menses, sed littera valuas

Primula, postreme mensis habere docet.

In primis duobus carminibus, duodecim sunt dictiones, duodecim anni mensibus deseruietes. Ita, q̃ prima syllaba cuiuslibet dictionis, mensem vnũ indigitat. Sed prima littera vltimę syllabę est illa, per quam mensem aliquẽ ingredimur. Verbi loco, ianua per suam primam syllabā ia, ianuariũ denotat. Sed vltima eius syllaba est a, qua intelligimus nos ianuariũ super illā litteram / ai inchoari. Similiter februdes, sua prima syllaba februariũ denotat, vltima ei⁹ syllaba est (des) q̃ ostendit, q̃ per istā litteram / di februariũ incipimus. Cetera tute coniectabis, q̃ planius in figura sequenti patebunt.

QVARTVM CAPVT

De summa dierum, & eorum nominibus cuiuslibet mensis.

Triginta aprilis, libre, iuno, atq; nouembri.
Sed reliquis vnum mensibus adde diem.

A februorq; duos (ni bisslex) substrahe soles,
Quem preiens martem sexta dies coluit

Anus noster (vt docent astronomi) tricentis sexaginta quinque diebus, & sex horis, cum aliquot minutis cõtextitur, que omnia iulius cesar in duodecim menses diuisit, qui sunt. Ianuarius / februius / martius &c. Inter quos aprilis / iunius / septēber & nouēber habent quilibet triginta dies. Ianuarius vero Martius / Iulius / mayus / augustus / october & decēber / quilibet triginta vnũ dies. Februius viginti octo, nisi quādo bissextus celebratur, tunc tñ viginti nouem diebus constituitur. Et est bissextus dies vnus, ex horis in anno superfluis, quaterno quoq; anno collectus, q̃ ideo dicitur bissextus: quoniam sexta dies martium precedens bis computatur, & celebratur. Hęc omnia in figura sequenti videbuntur.

QVINTVM CAPVT

De calendis, nonis, & idibus.

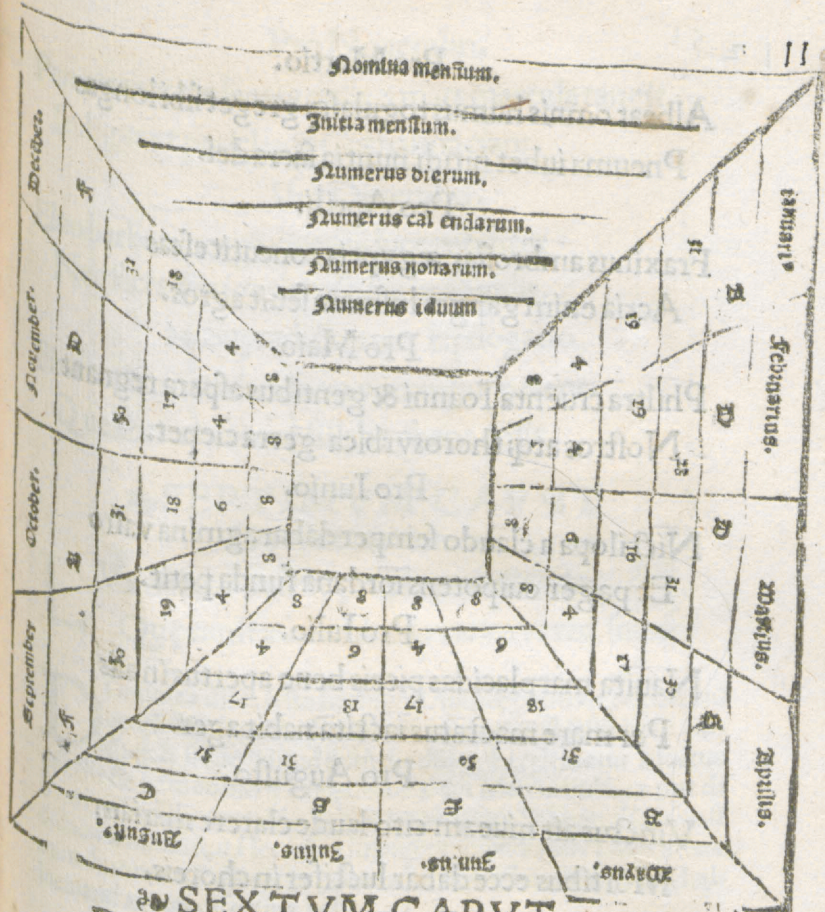
TAxo, tibi, quales, Riuo, Síleat, Rude, Salpas,
Ryoo, tays, Semina, Rure, suís.

Littera (sed numerus nonas) dat prima calendas.

Idus & mensis quilibet octo gerit.

Dodecim duorum primorum versusum dictiones, duodecim mensibus assignantur, & cuiuslibet mensis calendas, & nonas ostendunt, ita quod (taxo) deseruit ianuario. Tibi februario, quales martio, &c. Quota enim fuerit littera alicuius in ordine alphabeti, tot habet mensis, cui attribuitur calendas, & quot fuerint littere in eadem dictione, tot habebit mensis, cui accommodat, nonas. Verbi locum taxo deseruit ianuario, & ista littera /t/ est decima nona in ordine alphabeti, quod significat ianuarium nouemdecim habere calendas. Et quia in ipsa dictione taxo, quattuor sunt littere, significat ianuarium quattuor habere nonas. Idem de ista dictione (tibi) iudicandi est, quae februario deseruit. Similiter (quales) martio deseruit, cuius prima littera est /q/ quae est decima sexta in ordine alphabeti, quod significat martium habere sedecim calendas. Et quia illa eadem dictione, quales sex habet litteras, significat martium sex habere nonas. Cetera tute cōiectabis. Duo preterea notabis, scilicet omnem mensem octo idus habere, quae omnia in figura sequenti, etiam luce clarius, patebunt. Notabitur preterea primum quaeque diem alicuius mensis vocari, calendas. Secundum diem cuiuslibet mensis, postridie calendas, aut ultimum nonas. Item inter alia venit notandum, calendas cuiuslibet mensis esse in mense precedenti, & esse nominandas, siue computandas ordine prepositio. Similiter nonae, & idus preposita serie computantur, ita, ut prima nonae dicantur nonae dies precedens pridie nonas. Et iterum hanc precedens tertio nonas. Similiter de idibus censendum est, ita, ut nunquam computari debeat (immo in omni scola rhetorices irritum est dicere) Nemo secundo calendas / secundo nonas / & secundo idus.

Sequitur figura Capitulum precedentium.



SEX TVM CAPVT

De festis fixis, & primo. Pro Ianuario.

Cristus apella magos humiles cauo hiauit i antro.
Ac faba vincentes paulc rogabis auos.

Ac faba vincentes paule rogabis auos.

Pro Februario.

Pro Febuario.
O februa dei virgo scola candida nostri
Ade pro!

Ade prothæua pessima poma dedit.

Pro Martio.

Albeat omnis humus togulasq; greget sibi longas
Pneuma iubet nitidi nuntia sacra dei.

Pro Aprili.

Fraxinus ambrosias ægyptia concutit escas
Acria enim ganges hismara leuit agros.

Pro Maio.

Philtrā cruenta Ioanni & gentibus aspera regnant
Nostros atq; thoros vrbica gerra clepet.

Pro Iunio.

Nictilopa a claudio semper dabar agmina vasto
Et pager ouipotens iordana funda petit.

Pro Iulio.

Nauita marplacidas piceis bene apertus in alis
Per mare mactatus iactita nabit ager.

Pro Augusto.

Vinctus alt niueam cito laude clarere mariam
Mortibus ecce dabar luctifer in choreis.

Pro Septembri.

Lazare rumpe moras oritur virgo & cruciatur
Vinaq; mattheus colligit inde minus.

Pro Octobri.

Res leo frange tuas, quas ariopagita seruat
Et Lucas hidriferis te exue Symon aquis.

Pro Nouembri.

Pan memorare leuata quibus mars macula tangit
Indigus vt pericles & Catharina ciant.

Pro Decembri.

Eluo barba niues genuit sibi luce rigentes
Nec sacra toxigeris nascitur in togulis.

Supradictorum Epilogatio,

Fixa cothurnato iam sacra vocamine parent
Quelibet et ferme sillaba phana colit,

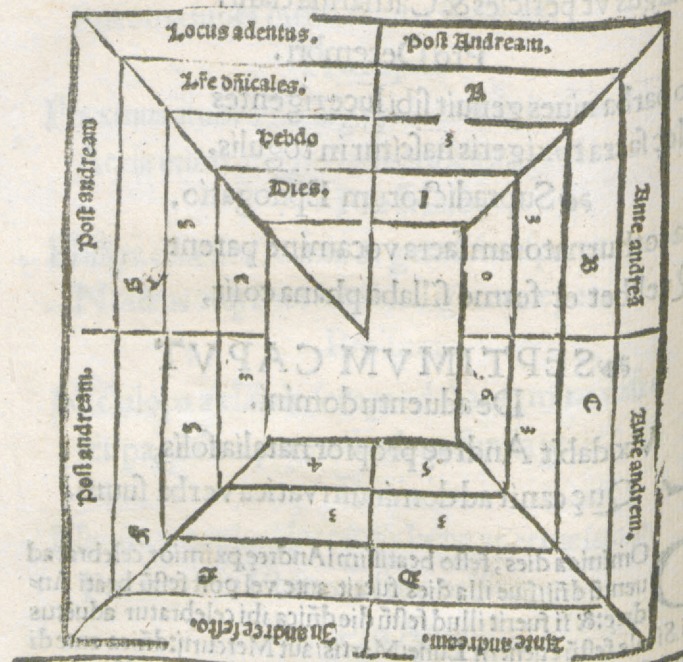
SEPTIMUM CAPVT

De aduentu domini.

LVx dabit Andree propior natalia solis,
Que canit ad dominum vatica verba suum.

Dominica dies, festo beatissimi Andree proximior, celebrat aduentu dñi siue illa dies fuerit ante, vel post festu beati Andree; & si fuerit illud festu die dñica, ibi celebratur aduentus dñi. Si tale festu euenerit Lunę Martis, aut Mercurij; dñica ante dictum festu celebratur; si die Iouis, veneris, aut Sabbati, dñica post dictum festu colitur. Hec omnia in presenti typo videre potes, littera enim dominica; & dies, & heptomadas demonstrat, sic, vt etiam huiusmodi monti offensius adsit.

Sequitur figura.



OCTAVVM CAPVT ET VLTIMVM
De Ieiunijs festorum fixorum.

Petrus & andreas, Laurentus, virgo, Iohannes,
Symon, matheus, olidis abstineant dapibus.
Festa nouembris, Christi natalis Iesu.
Sex vetat hebdomadis pascere phase cibis.

Horum festorum gallicana ecclesia ieiunia celebrat, obseruatq;
scilicet ieiunium pridie sanctorum Petri & Pauli, i. ante pe-
nultima Iunij. Item pridie sancti Andree, i. penultima No-
uembris. Item pridie sancti Laurentij, i. nona Augusti. Item pridie
assumptionis Marię, id est decima quarta Augusti. Item pridie natiui-
tatis beati Iohannis baptiste. Item pridie Symonis & Iude. Item
pridie sancti Mathei apostoli & euangeliste, scilicet, xx. Septem-
bris. Item pridie omnium Sanctorum. Item pridie natalis Domini
nostri Iesu Christi &c.

INCIPIT SECUNDA PARS

huius libelli. quę erit de festis Mobilibus
de motu et situ planetarum.

PRIMUM CAPVT

De ciclo lunari.



Ille nouemq; decim quingentis inde remotis, 1519.
Dat vario ciclos luna labore suos.

Candida cum denis annos dyana nouenos

Continet, ast plures hinc remouere potes.

Qui lunarem ciclum (qui spatiū nouēdecim annorū comple-
dit) scire desiderat, de festis mobilibus, opus est, ut ab annis
domini subtrahantur mille quingēti nouēdecim anni, & re-
liqui ciclum lunarem monstrabunt, ubi aut nouēdecim excreuerint,
toties nouēdecim abijce, & residuū denuo lunarem ciclum ostēdet.
Verbi loco. Hoc anno millesimo quingēssimo vigesimo quinto:
subtraho ab eisdem annis domini mille quingētos, & nouēde-
cim annos, & remanent, xxv. anni, quosq; superant nouēdecim; ab
his nouēdecim remoueo, & restant sex, qui sunt nūerus cicli lunaris,
quem numerū aureum appellant. Hoc idē in tuis iuncturis alterius
manus facere potes, imo in figura sequenti, quę tibi annos, & futu-
ros, & pręteritos cicli lunaris ostēdet.

SECUNDVM CAPVT

De Festis mobilibus.

1525
1519
0006

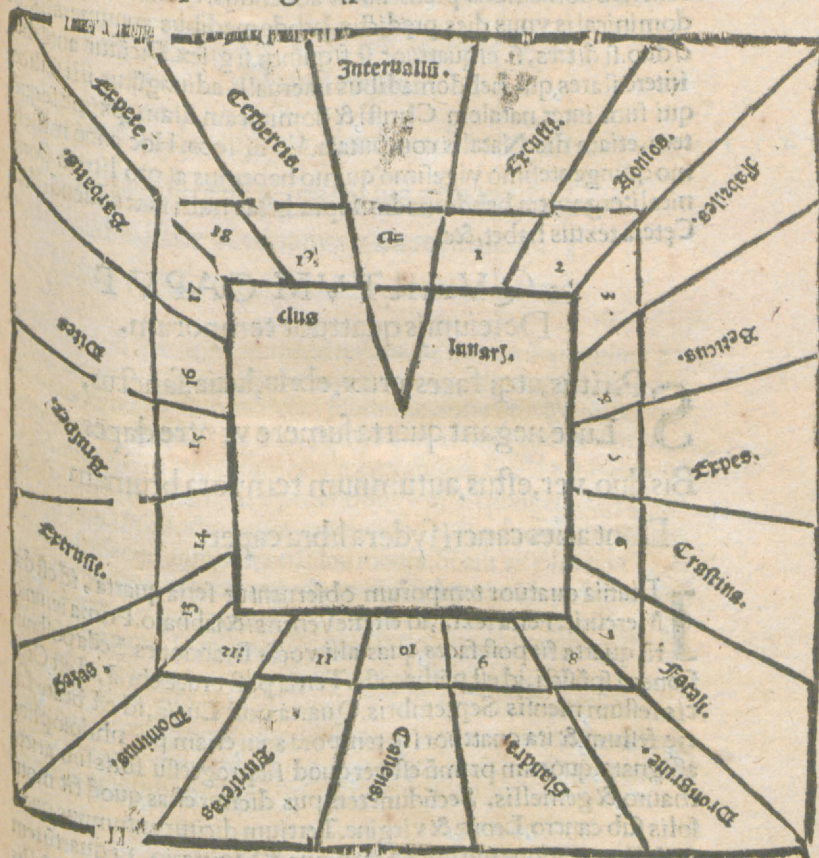
EXcutit, aonios, fabriles, beticus, expes,
 Crastina, fatali, drongrine, glandra, canens.
 Auriferas, dominus, gazas, extrulit, aruspex,
 Dites, barbatis, expete, cerbereis.
 Membra suis phoebe varijs dat singula ciclis,
 Flectit & in giros vltima prima creans.
 Tot tenet hebdomas lux christi pinguis ab ortu,
 Dictio quot partes explicat horna suas,
 Hebdomas vna tamen cum Christi, littera prestat
 Additur, & si sit dupla, secunda valet.
 Hebdomas vt toto iam septima fluxerit orbe,
 Pascata miriloquo carmine festa colles.
 Cum prece quinta sequens dat sacras supplice pompas.
 Mittit & excelso pneuma secunda polo.

Primi quattuor versus huius lectionis, nouēdecim dictiones,
 quę nouēdecim cicli lunaris annis deseruiūt, sc: (excuitit) pri-
 mo anno cicli lunaris (aonios) scdo: fabriles, tertio: & sic de
 alijs. Et quot erunt litterę anno pōsito deseruiētes, tot erūt hebd-
 omade a christiano natali, ad dñicam pinguem vsq; illam dñicā
 scilicet in qua cantatur p introitu missę: Esto mihi in deū ptechorē
 &c. Illa em̄ est dñica, quę imēdiate pcedit carnipriuiū. Sed vñve-
 nit notandum, qđ si littera diei dñicalis illo anno currēs pcesserit
 primam litterā vocabuli illo eodē anno regnantis, addēda est illis
 hebdomadibꝫ vna hebdomas. Et si bissextus regnauerit: prima lit-
 tera bissexti, quantū ad hoc, spernanda est. Secūda vero solūmodo
 curanda. Notandū pterea, qđ a nūero hebdomadarum supradictarū
 rum, due sunt remouende. Si septuagesimam queris, quę est, quantū
 do pro introitu missę cantatur: Circūdedērunt me, &c. Sed hebdo-
 madibus supradictis addēde sunt septem hebdomade, si pascha
 celebrare volumus. Sed paschatīs numero quinq; adiungemus,

*Der garmy
paschar.*

rum rogationes celebrabimus: quibus rogationibus duas adijce-
 mus, si penthecosten celebremus &c.

Sequitur figura pro ciclo lunari & interuallo.



TERTIVM CAPVT

De concurrente.

Intercalares g, sex, e, quattuor herent,
 C, duo, b, vnus, tres d, f, quinq; dies.

Inuentis, que sunt a dominica die, immediate natalem Christi sequente, usque ad dominicam pinguem, hebdomadibus, scitu dignum, quoties habemus a pro littera dominicali, nullus dies cum hebdomadibus predictis est addendus. Sed si b fuerit littera dominicalis, unus dies predictis hebdomadibus annumeratur. Si c, duo. si d, tres. si e, quattuor. si f, quinque. si g, sex. Dicuntur autem dies intercalares, qui hebdomadibus intervalli adiunguntur, illi scilicet, qui sunt inter natalem Christi, & dominicam illam, prime sequentem, etiam die Natalis computata. Verbi loco. Hoc anno millesimo quingentesimo vigesimo quinto habemus a pro littera dominicali; ergo ultra hebdomadas supradictas nulli sunt addendi dies. Cetera textus habet, &c.

Q V A R T V M C A P V T

De ieiunijs quattuor temporum.

Spiritus, atque faces, crux ebria, lucia, sanctus,
Luce negant quarta sumere ventre dapes.

Bis duo, ver, estus, autumnum tempora brumam

Dant aries cancri fydera libra caper.

Ieiunia quattuor temporum observantur feria quarta, id est die Mercurij. Feria sexta, id est, die Veneris, & sabbato. Prima ieiuniorum quarta fit post faces, quas alij vocant Brandones. Secunda post missionem spiritus sancti, id est, penthecoste. Tertia post crucem ebriam, id est, Crucis festum, mensis Septembris. Quarta post Luciam, id est, beate Lucie festum, & ita quattuor sunt tempora anni, etiam per philosophos assignata, quorum primum est ver, quod fit progressu solis sub arietem, tauro, & gemellis. Secundum tempus dicitur estas, quod fit motu solis sub cancro, Leone, & virgine. Tertium dicitur autumnus, quod fit solis vagatione sub libra, Scorpione, & Sagittario. Et quartum tempus est hyems, quod fit meatu solis sub Capricorno, Aquario, & Piscibus. Primum tempus scilicet ver, incipit circiter decimum Martij, id est, in equinoctio, de quo per amplius loquitur est ille venerabilis doctor magister Petrus de alliacio, episcopus cameracensis. in suo tractatu de correctione calendarij (quem tractatulum quidam a paucis temporibus, nescio qua gloria ductus, sibi ascripsit) Sed de hoc &c.

Propterea non plus huic insisto. Secundum scilicet estas incipit circiter tridecimum Iunij, dum scilicet Sol cancerum signum aggreditur. Tertium scilicet autumnus circiter decimum quartum Septembris. Quartum & ultimum scilicet hyems, circa tridecimum Decembris.

Q V I N T V M C A P V T

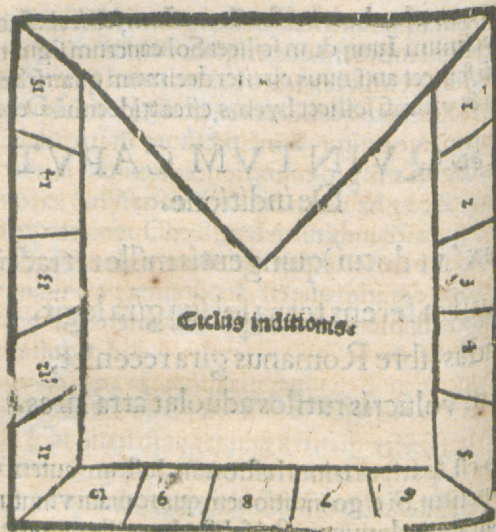
De inditione.

Bis sex (ut docui) quingentis mille retractis,
Lustra ferens terna sol sua gira legit.
Ad decadas libre Romanus gira recenset,
Quum volucris rutilos aduolat atra lares.

Inditio est spatium trium lustrorum, lustrum autem quinque annis dimetitur. Si ergo inditionem, quam Romani utuntur, scire desideras, ab annis domini nostri subtrahere mille quingentos & duodecim annos, & restantes anni inditionem monstrabunt. Verum si plus quindecim remaneant, hos toties abiges, & reliqui inditionem facient. Verbi loco. ab annis presentibus mille quingentis & viginti quinque annis subtrahere mille quingentos & duodecim annos, & remanent tridecim anni, numerus inditionis. Si autem ad plures vel pauciores annos requiras, ex quindecim iudicaris, vel adde, vel subtrahes, aut ex figura sequenti prout in alijs edoctum fuit. Sed sciendum, quod hec inditio renouatur singulis annis, dum sol decimum libere gradum ingreditur, scilicet vigesimam quartam diem Septembris, quando scilicet Sol, secundum Petrum de abano, & sadam philosophum astronomum, corum nigrum attingit. Nunc autem in consuetudinem tractatum est, ut nostro tempore, sicut cetera date, ita & hec hodie renouetur, more notatiorum &c.

Sequitur Figura.

c ii



SEXTVM CAPVT

De signis zodiaci. xij.

Sunt, aries, taurus, gemini, cancer, leo, virgo,
Libra, nepe, chiron, capri ger, vrna, notius.
Mensis habet primū martis, las, sillaba signum.

Cætera & has sedes ordine signa tenent.

Scilicet a, g en, mi, tus, ma, ci, ser, la, lu, ca, sco

Pars terna est facies, ter quoq; dena gradus.

Quotidie phœbus longas gradiens parazangas

Lux tamen vna gradus vnius hospes erit.

Odiacus est maior circulus in sphaera quem alkabitus nō
tach appellat, in latitudine sua habēs duodecim gradus, quos
linea ecliptica, secundū zodiaci lōgitudinē, diuidit, vtrinque
scilicet a dextris & a sinistris sex gradus relinquens. Sed hic circulus

Folio 110 12.
Quodlibet sillaba
seram cum mō
si: incipit mō
a Martio.

us in longitudine sua tricentos sexaginta habet gradus, secundū
cuiuslibet signi mēsuram, quę triginta est graduū. Signa autem zo-
diaci sunt duodecim, vt ex textu habetur, quorū quodlibet tres faci-
es habet, facies autē quilibet decē gradus. Primū igit signū est aries
quod Martio attribuitur, & incipit supra illam sillabā / las / illius
dictionis togulas, & pro cognitione loci solis, cuiuslibet diei adden-
da est vna sillaba gradui iuncta. Verbi loco. Volo scire, in quo gradu
sit sol vigesima secunda die Martij, computo ab illa sillaba (las)
vsq; ad vigesimam secundam sillabam versū, Martio deseruien-
ti, quę est / ni / de nitidi, quę est duodecima post illam sillabā (las).
Quod signū est solem esse i duodecimo arietis gradu; & sic de alijs
censendū est. Secundū signū est taurus, & pro cognitione cursus so-
lis sub eo, incipiendū est super illā sillabā / a / quę est vndecima ver-
sū Aprilis. Gemelli faciūt tertiū signū i illa sillaba (gen) quę est vn-
decima Maij. Cæcer quartū signum Iunio seruit sup sillabā Ni / quę
tridecima Iunij est. Leo i illa sillaba / tus / quę est quindecima Iulij
Virgo in illa sillaba (ma) quę est quindecima Augusti. Incipit libra in
illa sillaba / ci / quę est quindecima Septēbris. Scorpius in illa sillaba Ser / quę
decima Octobris. Sagittari in illa sillaba (la) decima quarta Nouē-
bris. Capricorn in illa sillaba lu / quę tridecima Decēbris est. Aqua-
rius super illam sillabā (Ca) quę est vndecima Ianuarij. Pisces in il-
la sillaba, sco, quę est decima Februarij. Et quia plures sunt dies in
vno anno, q̄ fuerint gradus in zodiaco, Scire debes, q̄ non intelligo,
q̄ illa signa punctualiter & p̄cise, incipient super sillabas p̄dis-
ctas, sed circiter, ita vt in hac lectiōe oporteat te epikaiavti. Qui er-
go scire voluerit, in quo gradu alicuius signi sol fuerit, cōputādū est
a sillaba notata vsq; ad sillabam diei, p̄posito seruienti. Et q̄derūt
sillabę a sillaba notata vsq; ad sillabam p̄positi diei tot gradibus
sol sub illo signo erit. Verbi loco. Volo scire, i quo signo, & gradu ali-
cuius signi erit sol prima die Augusti, & inuenio, q̄ illa sillaba nota-
bilis (tus) p̄cedit primam diem Augusti sillabis octodecim, q̄ si
gnū est, solem esse in decimo octauo gradu leonis. Cætera tute facile
coniectabis. Vltērius sciendū est, q̄ pro qualitate duodecim signorū
cognoscenda quattuor esse elementa, scilicet ignis, qui est calidus
& siccus. Terra, frigida & sicca. A qua frigida & humida, & aer,
qui est calidus & humidus. His ergo elementis tali ordine, ignis
terra, aer, aqua, situatis in quattuor iuncturis alicuius digiti, quoda-
m signum computando cum elemēto coinciderit, signum qua-
litates illius elementi obtinebit. Verbi loco. Quero proprietatē vir-

1	2
3	3
3	1
3	0
3	0
3	0

ecclesia
moderant.

Cuilibet has mensis capitū dabis ordine partes.

Ternum ternum vndim, nod, oc, se, se, q, q, q.

Prima tenet ianū, mensēq; secunda sequentem,

Ac alios alię, quas suus ordo petit.

IN istis triginta sillabis, in primo & tertio versibus contētis, scilicet ternū, & septem, &c. Notatur numerus aureus siue cielus lunaris, qui cōponitur per additionem de octo, & per subtractionem vnus de nouemdecim. Ita, q̄ maior numerus, per interpositionem vnus sillabę, sequitur minorem; sed minor maiorem immediate sequitur verbi loco. Hic numerus a ternario incipit, cui addo octo, & constat numerus vndenarius, cui addo octo, & consurgunt nouemdecim, quibus addo octo, & veniunt viginti septem, qui excedunt numerū aureū, propterea ab illis substraho nouemdecim, & restant octo, quibus iterum iungo octo, & sunt sedecim, quibus addo octo, & sunt viginti quatuor, a quibus demo nouemdecim, & remanent quinque, quibus addo octo, & surgunt tredecim, & sic de alijs faciendum est. Vt rursus aduertendum q̄ illi duo versus, scilicet primus, & tertius, suo ordine sunt situandi, sed alio modo initiat in vno mense, q̄ alio. Nam in Ianuario incipimus computare super illam sillabam, ter. in Februario super secundam sillabam, scilicet Num/ in Martio iterum super illā sillabam, ter/ in aprili super, num/ vt in Februario. In Maio super, vn/ que est tertia sillaba illius primi versus, ternū &c. In Iunio super, dum. In Iulio super, nod. In Augusto super, oc. In Septembri/ & Octobri super, se. In Nouembri & decembri super, q̄. Vltimū q̄ cōplementi versus gratia ponitur. Aureo numero proposito adinuento, secundum ordinem sillabarum versus, mensibus nouiluniorum, quinta precedente iūctura in mensibus imparibus nouilunium erit, id est luna iungetur soli in eodem signo, & in eodē signi gradu. In mēsibus autem paribus, sexta iūctura aureum numerū illi anni precedens; hoc idem demonstrabit, verbi loco. Scire volo coniunctionem Solis, & Lune, id est nouilunium mensis Aprilis, & incipio cōputare super illam sillabā, nū, donec inuenio i, sillabā de ui/ per quam signatur numerus aureus huius anni proposito, 1525, scilicet sex in, xxviij. die Aprilis, tunc retrocedo per sex iūcturas, quia Aprilis est mensis par, & inuenio, q̄ coniunctio Solis & Lune erit vigesima secūda die Aprilis, incipiendo nostrum diem in

meridie, more astronomorum, & sic de alijs facto. Sed sciendum est, q̄ menses dicuntur pares, aut impares, nō a dierum numero, sed ab ipsorum ordine, ita q̄ primus est impar. Secundus, scilicet Februarius est par, tertius impar, quartus par, quintus impar, & sic de alijs facies, quod etiam hallucinatissimus hominum faceret. Sed de alijs hactenus, & cetera.

2 OCTAVVM CAPVT

De motu Lune in signis zodiaci.

OMnibus a coitu duplis da quinque diebus,

Pentadoas numero signa peracta dabit.

Atq; gradus sex ex analectis cuilibet adde,

Qualiter agnosces cynthia luna dabit.

LVne motus sub zodiaci signis, sic deprehendit. Nam habita Solis, & Lune coniunctione, numerandi sunt dies a coniunctione supradicta preterita vsq; ad diem, de quo scire cupis locum Lune in Celo, & illorū dierum numerus venit duplandus, & duplicationis numero, addendus est numerus quinaris, & in illo tantum numero videndum est, quot sunt quinaris, & pro quolibet quinario computandum est vnum signum, incipiendo a signo, in quo fuit coniunctio proxima precedente, & si quid ultra quinaris fuerit, pro quolibet addendi sunt sex gradus. Verum vnum est notandum, q̄ si coniunctio fuerit in principio signi, signum, in quo fuit coniunctio, est computandum. Si vero in fine, minime. Verbi loco, hoc anno millesimo quingentesimo vigesimo quinto, volo scire, in quo signo sit Luna die purificationis Marię, die secunda Februarij. Hęc dies distat a coniunctione precedenti vndecim diebus, quos duplico, & surgunt viginti duo; quibus addo quinque, & veniunt viginti septem, in quo numero, xxvij. sunt quinque quinaris, & duo, quo facile cognoscitur lunam esse in quinto signo, a signo, in quo fuit facta coniunctio, nō fuit autem facta in fine aquarij, vnde aquarius debet computari, scilicet Aquarius, pisces, Aries, Taurus, Gemini, sed quia duo supererant, dicendum Lunam esse in, xij. gradu geminorū, reliqua facile coniectabuntur. Sunt, qui coniunctionem Solis, & Lune aliter inuestigant. Habent enim numerum (quem cronicum vocat) qui fit per additionem de vndecim; & si triginta superauerit, triginta

ta remouent & quod remanet est numerus cronicus. postea huic cronicum numero addunt numerum mensium à Martio inclusive & distantia confurgentis numeri à triginta monstra diem coniunctionis Solis & Lune. Si tamen numerus proueniens ex cronico & numero mensium triginta superaret; oporteret remouere a triginta illud quod est ultra triginta. Verbi loco. præsupponendo, quod habemus hoc anno millesimo quingentesimo vigesimo nono pro numero cronico. vi. quod anno superiore habuimus. xxv. & futuro habituri sumus. xvij. & sic de alijs) Volo scire coniunctionem Solis & Lune in Augusto. Martius cronicus est sex. cui addo sex. quia Augustus sextus est à Martio & surgunt. xij. quæ distant à triginta per. xvij. Luna ergo erit solis iuncta. xvij. die Augustij. Sed in Decembri addo decem. quia est decimus à Martio & surgunt. xvi. quæ distant à triginta per. xiiij. Luna ergo erit solis iuncta decima quarta Decembris. & sic de alijs facito.

NONVM ET VLTIMUM CAPUT.

De situ planetarum, & stellarum fixarum.

L Vna nitet primo, lucet merx orbe secundo.
Quartus habet solem, tertius est veneri.
Nars quintum, sextum collustrat iuppiter orbem.
Saturnus sequitur septima regna tenens.
Semper & alternis regnant (vt creditur) horis.
Octauo splendent sidera cuncta polo.

*Revolutions
illæ planetarum
non sunt p̄cisæ.*

Septem (vt docent astrologi) sunt planete, id est stelle erraticæ, quorum quilibet vnum orbem occupat vt Luna primum, interimum & propiorē nobis, quæ in viginti octo diebus, & aliquot horis zodiacum peragrat. Mercurius altior est in secundo orbe, qui in tricētis & fere triginta diebus zodiacum circuit. Venus in tertio orbe totidē spatio atq; Mercurius mouet. Sol, tanq; rex est in quarto orbe, tres sub se & totidem super se habens planetas. Cuius motus regularissim⁹ est, & quo omnes alij motus regulantur, quem quidem motum peragit in tricentis sexaginta quinque diebus: & sex horis cum aliquot minutis. Mars est in quinto orbe, & in duobus annis vo-

luitur sub zodiaco. Iuppiter est in sexto, qui sub zodiaco duodecim annis motum suum absoluit. Saturnus est in septimo, & in triginta annis suū cursum peragit. Sequitur octauus orbis, quem firmamentum appellamus, in quo innūere sunt stelle. Quarum minor visu notabilis (vt inquit Alphraganus) est maior tota terra. Et super istum orbem est nonus orbis, siue secundum mobile, quod ab aliquibus appellatur cælum cristalinum siue aqueum. Decimum cælum primum mobile vocatur, quod motu vnicō, & simplicissimo mouetur, & super hoc extat cælum empireum, immobile, vbi est sedes dei altissim⁹ & beatorum. Cetera remittenda sunt ptholomeo in almagesti, ceterisq; philosophis, qui de hac scientia amplissimē tractauerunt. Præterea vnum venit sciendum, quod superius omiseramus, scilicet duodecim esse signa zodiaci & septem planetas, quorum vterq; numerus tantam habet vicinitatem cum altero vt duodenarius numerus ex septenario cōfletur. Siquidem partes septenarij sunt. 4. & 3. quibus vna per alteram multiplicata exurgit duodenari⁹ numerus. Nam quater tertius & ter quattuor faciūt duodecim, numerum signorum zodiaci. Quilibet igitur septem planetarum domum habet regnum, siue exaltationem, triplicitatem terminos, siue fines & faciē, sed satis erit nunc parum loqui de domibus & regnis, ne videamur huius cronognosis limites transigere. Luminaria scilicet Sol & Luna singulas habent domos. Luna cæcrum & pro suo regno thaurū. Sol leonem & pro sua gloria arietem. Mercuri⁹ duas habet domos, scilicet Gemellos, & virginem, quæ etiam sua exaltatio est. Ven⁹ totidem, scilicet thaurum & libram, cuius regnum est in piscibus. Mars domos habet Arietem & Scorpionem, cuius gloria est in Capricorno. Iuppiter exaltatur in cancro, sed Sagittarius & Piscis dom⁹ sunt illius. Demum Saturni domus sunt Capricornus & Aquarius, & habet regnū in libra. Cetera habet alkabitius in suo introductorio quinque differentiarum. Similiter abraham auenari in libro, qui sapientiæ principij appellatur, & hec in presentiarū sufficiāt, quæ si quis (licet exigua sint) ignorauerit, nunq; ad astrologiam conscendere poterit. Quod pro viribus cauebis, vt te admonet illud græcū oraculum. γωδὶ καὶ σοφὶδ ἐστὶν γινώσκειν τὸν χρόνον. id est cognosce tempus. & illud. Solius temporis auaricia est honesta.

● FINIS

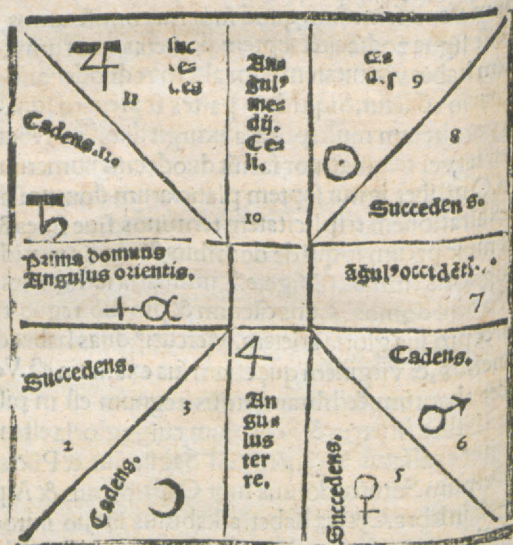
ΤΟ ΘΕΩ ΖΗΤΟΥ
DEO LAVS.

POST, NEVLAM, PHOEBVS.

d ij

FIGVRA GAVDII PLANETARVM.

Omnia Sana Sanis.



Post Nebulam phœbus.

FIGVRA SIGNIFICATIO- NIS DOMORVM CELI.



Victrix Fortunæ Virtus.

IN ASTROPOLEMIOSEIVS
DEM RECTORIS CARMEN

Astra colit sapiens, terram veneratur avarus
Impius hanc pluto, iuppiter illa tenet.
Ignea vel superos illustrent sydera ciues
Vel nolint nostros terrea dona viros.
Tabet iter coelo, At non est satis ampla charontis
Cymba ferat rabido pondera pressa deo.
Proth pudor ecce vides cuncta in contraria surgunt
Quo boreas niueus, feruidus auster agit.
Pendula mens hominum fragiliq; obducta liquore
Fallitur, & vitrea nauigat illa rate.
Stulte igitur redeas illuc quo remige primo
Coepisti dubium sollicitare fretum.
Et quacunq; potes vi clarum suspice coelum
Quo sine (crede mihi) nauita cunctus ebet.
Namq; suum saltem qui non alru Kaba nouit
Huic breuia & syrtes atq; vorago patet.

Victrix fortunę virtus.

1. odocus.

Mors imperat regibus, adhasas linguas indicat dominus.

dominus

dominus

dominus

dominus

dominus

dominus

AD PETRVM TVRRELLVN
gemellum artium & Astrologię professore
eruditissimum Hadriani Ligeronis nu-
ceriensis carmen extemporaneu.

Aethereo Petrum genitrix perfusa liquore
Alluit, & puro docta minerua sinu.
Per te eadem menses, quot vixit Nestor ab æuo
Constituit, lingue munera sacra sue.
Hic vigiliq; manu conersit sordida quęq;
Vt fulgent veteri quę iacuere situ.
Inde Numa melius statuit, meliusq; Quirino,
Tempora, iam proprio cuncta vocanda loco.
Quisquis ades, tanti miramur plena laboris
Pectora, vim tanti sed magis ingenij.
Ergo perdoctum merito Burgundia laudas
Turrellum, qui te cęlica gesta docet.
Fac age Turrellicapias præcepta gemelli
Lucida qui facilem præbet ad astra viam.

Iustus fide viuít.

